Ο ΝΟΥΜΑΣ
ΕΦΗΜΕΡΙΣ
ΠΟΛΙΤΙΚΗ—ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ—ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗ
ΓΡΑΦΕΙΑ ΟΔΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ 4
Ἀθῆναι 20 Ἀπριλίου 1903.

ΦΑΙΝΟΜΕΝΑ ΚΑΙ ΠΡΑΓΜΑΤΑ

Η ΚΟΙΜΩΜΕΝΗ

κόρη τῆς ὁδοῦ Στρίβωνος ἂν δὲν ἐξύπνησε ἀκόμη, κατώρθωσε ὅμως νὰ ἐξυπνήσῃ τὴν κοιμωμένην ρεκλάμα τῶν τετρακοσίων τόσων ἰατρῶν τῆς πρωτευούσης, οἱ ὁποῖοι εὗρῆκαν τὴν κατάλληλη περίστασι νὰ προτείνουν μίαν θεραπείαν ὁ καθένας καὶ νὰ καμαρώσουν τὸνομά τους ρεκλαμαριζόμενον στὰς στήλας τῶν ἐφημερίδων.

Τόση κατ' ἰχρισις καὶ σὲ τόσο σύντομον χρονικὸ διάστημα, τῶν ἐπιθέτων «διάσημος», «διακεκριμένος», «διαπρεπὴς» καὶ δὲν ἠξεύρομεν ποίου ἄλλου παρεμφεροῦς ἀκόμη, δὲν ἔγεινε ποτὲ ἄλλοτε ὅσον τὶς ἡμέρες αὐτὲς κ' εἰς ζῆρος τῆς δυστυχισμένης ὑστερικῆς κόρης. Ὅλοι ἀναλαμβάνουν νὰ τὴν θεραπεύσουν, ὅλοι διατυμπανίζουν πῶς κατέχουν τὸ μυστικὸν τῆς θεραπείας της, κ' ἐν τούτοις ἡ κόρη κοιμᾶται καὶ θὰ ἐξακολουθῇ νὰ κοιμᾶται μέχρι τῆς ἡμέρας τοὐλάχιστον ποῦ θὰ ποφασίσῃ ἡ παιγνιδιάρα καὶ ἰδιότροπη Φύσις, ὁ μεγαλείτερος καὶ θαυματουργώτερος αὐτὸς ἰατρὸς, νὰ τὴν ἐξυπνήσῃ καὶ νὰ τὴν σώσῃ ἀπὸ τὰ νύχια καὶ ἀπὸ τὰς ἡρωικὰς μεθόδους τῶν πτυχιούχων ἱεροεξεταστῶν της

Ἕνας κύριος, ὁ ὁποῖος ἔχει τόσην πεποίθησιν στοὺς ἰατροὺς, ὅσην καὶ αὐτοὶ στὰ γιατρικά τους, μᾶς ἔλεγε:

— Ἤθελα νὰ ἤξευρα πόσοι γιατροὶ θὰ ἑτοιμοῦσαν νὰ ἀναλάβουν, τόσο ρεκλαμοειδῶς τὴν θεραπείαν τῆς δυστυχισμένης κόρης, ἂν ἐπρόκειτο, ὅπως καὶ στὴν ἄρρωστη Βασιλοπούλα τοῦ παραμυθιοῦ, ὅποιος δὲν τὴν θεραπεύσῃ νὰ χάνῃ τὸ κεφάλι του.

Βλέπετε, τώρα δὲν ἔχουν νὰ χάσουν τίποτε οἱ κύριοι αὐτοί. Καὶ γι' αὐτὸ μᾶς ἐπῆραν τ' αὐτιά μας φωνάζοντες ὁ μὲν ὅτι θὰ τὴν ἐθεράπευε ἂν τοῦ ἄφνε καιρὸν ἡ ἄλλη, ἡ πολυπλαθὴς πελατεία του, ὁ δὲ ὅτι ἂν εἶχε τὰ κατάλληλα μέσα, ὁ ἄλλος ὅτι ἂν τὸν ἄφιναν μόνον καὶ δὲν τὸν ἐνοχλοῦσαν οἱ συνάδελφοί του καὶ ὁ καθένας μὲ ὅ,τι τοὔρθῃ στὸ κεφάλι του.

Ἐν τούτοις ἂν δὲν ἐξύπνησεν ἕως τώρα ἡ ὑστερικὴ κόρη, καιρὸς νὰ ἐξυπνήσουν αἱ ἀρχαὶ, ὅπως πολὺ σωστὰ καὶ ἀντιτσαλαταινικώτατα ἐπρότεινεν ὁ κ. Μιταυτσῆς, καὶ νὰ παλάξουν τὴν κόρη καὶ 'μᾶς ἀπὸ τοὺς κροτοὺς τῆς ρεκλάμας, οἱ ὁποῖοι εἶνε ἀπαισιώτεροι καὶ ἀπὸ τοὺς κρότους τῆς ἀνοιγομένης πόρτας ποῦ τὴν ρίχνουν εἰς λήθαργον.

Ο κ. ΤΡΟΥΦΦΙΕ

ἀπάντησε μιὰ καὶ καλή, κατὰ τὴν καλλιτεχνικὴν προεσπερίδα τῆς Γαλλικῆς Σχολῆς, εἰς ἐκείνους ποῦ ἐτόλμησαν νὰμφισβητήσουν τὴν καρποφόρον διδασκαλίαν του καὶ τὸ ἀγαθὸν μέλλον τοῦ θεάτρου τὸ ὁποῖον μᾶς ἔφερε μέσα στὸν ταξειδιωτικὸ σάκκο του ἀπ' τὸ Παρίσι.

Ἔργον ἀποκλειστικῶς ἰδικόν του εἶνε ἡ ἀναπαράστασις τοῦ ἀρχαίου ἀγγείου τὴν ὁποίαν ἐπαρουσίασε μὲ τὰς τέσσαρας μαθητρίας τῆς Δραμ. Σχολῆς τοῦ Ὠδείου, στὴν Γαλλ. Σχολήν. Ἂν δὲν ὡμίλησαν δὲ αἱ μαθήτριαι, τοῦτο ἔγεινεν σκοπίμως, ἀφοῦ μόνον στάσεις πλαστικὰς, παντομίμαν δηλ. ἐδίδαξε ὁ κ. Τρουφφιὲ, καὶ μόνον τὴν παντομίμαν, ὡς καθαρῶς ἰδικήν του ἐργασίαν, ἐπρόκειτο νὰ δείξῃ εἰς τὸν Ὑπουργόν του, τὸν ὁποῖον εὐχαριστοῦμεν καὶ 'μεῖς, μαζῆ μὲ τὸ Ὠδεῖον, διότι ἐπέτρεψε εἰς αὐτὸν νὰ κατέλθῃ εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ νὰ θέσῃ τὰς βάσεις τοῦ Θεάτρου μας.

Αἱ μαθήτριαι τοῦ Ὠδείου, θὰ ὁμιλήσουν ἐπισήμως μόνον ἐνώπιον τοῦ Ἕλληνος Ὑπουργοῦ τῆς Παιδείας, ὅταν ἔλθῃ ὁ καιρὸς νὰ δείξῃ καὶ ὁ κ. Βλάχος τὴν ἐργασίαν του.

ΣΕ ΜΙΑ ΝΕΚΡΗ

Ἀχνὴ κατάχλωμη σ' ἐπέρασαν
Μὲ λεϊμονιᾶς στεφάνι στὸ κεφάλι,
Τῆς ὄψης σου τὰ λούλουδα νειοθέριστα
Στολίζανε τὸ νεκρικό σου ποσκεφάλι,
Κι' ἀπ' τὸ λευκό σου σάβανο μυριόχρωμα
Ξαπλώνανε στὴ φύση, ὀλόγυρά σου.
Λὲς κι' ἔφερναν τὰ μύρα τους στὴν ἄνοιξη
Τὴν νειότη σου, τὴν ἄθλαστη ὡμορφιά σου.

ΠΕΤΡΟΣ ΔΡΟΝΑΣ

ΤΟΥ ΔΟΝ ΚΙΧΩΤΟΥ

τὴν περίφημη περικεφαλαία νὰ μὴ τὴν φορέσουμε καὶ πάλιν, γιὰ ὄνομα τοῦ Θεοῦ. Νὰ μὴ τρίζουμε τὰ δόντια μας, νὰ μὴ δείχνουμε τὴν γροθιά μας κατὰ τὸ μέρος τῆς Βουλγαρίας, νὰ μὴ βρίζουμε, νὰ μὴν ἀπειλοῦμεν!

Μαθήματα μόνον ἀπὸ τὸ δρᾶμα ποῦ ἄρχισε νὰ ἐκτυλίσσεται στὴν Μακεδονία, νὰ παίρνουμε. Μαθήματα γιὰ τὸ παρὸν καὶ μαθήματα γιὰ τὸ μέλλον.

Ἂν ἀνατινάσουν κτίρια στὸν ἀέρα οἱ Βούλγαροι κι' ἂν σκοτώνουν, δὲν εἶνε δολοφόνοι, δὲν εἶν' ἐμπρησταί. Εἶνε πατριῶτες, μάλιστα. Γιὰ τὴν πατρίδα τους, γιὰ τὸ ἐθνικὸν συμφέρον ἐργάζονται.

Ἂν ὁ πατριωτισμὸς αὐτὸς δὲν μᾶς ἐνθουσιάζει, δὲν παύει ὅμως γι' αὐτὸ νὰ εἶνε καὶ **πατριωτισμὸς τῶν ἔργων**, ἐν ἀντιθέσει πρὸς κάποιον ἄλλον πατριωτισμὸν—**τὸν πατριωτισμὸν τῶν λόγων**—τὸν ὁποῖον ἠμπορεῖμεν νὰ καυχώμεθα πῶς ἔχομεν.

Καὶ μεταξὺ τῶν δύο πατριωτισμῶν, νὰ σᾶς 'ποῦμε τὴν ἀλήθεια, νομίζομεν πῶς ὁ δικός μας δὲν εἶνε οὔτε ὁ δυσκολώτερος οὔτε ὁ ἀποτελεσματικώτερος.

ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΔΙΑ ΤΟΥ "ΝΟΥΜΑ,

(Πρὸς τὸν κ. Ἀντίλαλον τοῦ «Νουμᾶ», εὐχηθέντα τὴν ἔκδοσιν τοῦ ἔργου μου διὰ τῆς Βιβλιοθήκης Μαρασλῆ).

Εὐχαριστῶ τοὺς δεικνύοντας ἐνδιαφέρον διὰ τὴν ἐργασίαν μου. Ἐγὼ εἶμαι βέβαιος ὅτι ὑπάρχει ἐνδιαφέρον καὶ πόθος πολὺς ἐμφανίσεως νέων ἐργασιῶν.

Ἐὰν δὲν ἦμουν βέβαιος δι' αὐτὸ, δὲν θὰ ἔχανα τὸν καιρόν μου. Ἀλλ' οὔτε ὁ Μαρασλῆς ποῦ κάθεται εἰς τὴν Ρωσσίαν, οὔτε καὶ οἱ ἐδῶ ἐκδόται ἔχουν κανένα λόγον νὰ ἐκδίδουν τὰ ἔργα τοῦ κάθε παρουσιαζομένου μὲ ἕνα ἄρθρον ἢ μὲ μίαν μελέτην. Ὅ,τι λέγομεν καὶ θέλομεν διὰ

ὅτι ἡ καρδιά της θὰ ἐσταματοῦσε στὴν πρώτη συνάφεια, στὴ πρώτη λεξι... Γιὰ νὰ τῆς εἶνε σιμώτερα, γιὰ νὰ θρέψῃ τὴν πλάνη, ὅτι συγκοινωνεῖ μ' ἐκεῖνο ἀνάμεσα ἀπὸ τοὺς ἀνθισμένους κήπους, καὶ δὲν ξέρω γιὰ ποιὰ ἐλπίδα, καὶ δὲν ξέρω γιὰ ποιὰ προσδοκία, ξαναῆλθε στὸ Φουτελουτσέντε ποῦ γιὰ χρόνια τὸ εἶχαν σχεδὸν ἐγκαταλείψῃ... Κάθε βράδυ ἀνεβαίνει στὴν ὑψηλότερη ἀστρακιὰ καὶ κυττάζει πρὸς τὴν Ἀρμιράντα καὶ προσεύχεται... Προσεύχεται καὶ γιὰ σᾶς.

ΒΕΑΤΡΙΚΗ. Γιὰ μένα;

ΒΙΡΓΙΝΙΟΣ. Ξέρει τὴ θυσία σας. Ξέρει ὅτι ἀφιερωθήκατε ὁλόκληρη σ' αὐτὸ τὸ ἔργον οἴκτου καὶ ὀδύνης, κι' ὅτι ζῆτε ἐδῶ 'σὰν σ' ἕνα μοναστῆρι... Νοιώθει γιὰ σᾶς μιὰ μητρικὴ τρυφεράδα. Μοῦ εἶπεν: «Ἂν ἡ Βεατρίκη θὰ ἤθελε καμμιὰ 'μέρα νὰλθῇ στὸ Φουντελουτσίντε!» Θυμώσαστες; Ἐρχόσαστε κάποτε στὴν ἔπαυλι τῶν Κίτρων...

ΒΕΑΤΡΙΚΗ. Θυμᾶμαι.

ΒΙΡΓΙΝΙΟΣ. Δὲν ἔρχεσθε καμμιὰ 'μέρα στὸ Φοντελουτσέντε, γιὰ νὰ ἱκανοποιήσετε τὸν πόθο τῆς μητέρας μου;

ΒΕΑΤΡΙΚΗ. Ναί.. καμμιὰ 'μέρα...

(Ἡ φωνή της εἶνε ἀδύνατη. Δὲν ξέρει πλειὰ νὰ καθυποτάξῃ τὴν ταραχὴ ποῦ τὴν κυριεύει σιγὰ σιγὰ στὴν διάρκεια τῆς συνομιλίας, καὶ ποῦ ἐφανέρωνε ἀπὸ καιροῦ σὲ καιρὸ ἡ γλυστερὲς κοκκινάδες στὴν ἐπιφάνεια τῶν παρειῶν της, ἀπαλῶν...)

.....Καμμιὰ 'μέρα θὰλθοῦ...

ΒΙΡΓΙΝΙΟΣ. Θὰ σᾶς συντροφέψω ἐγὼ ὁ ἴδιος. Δὲν εἶνε πολὺ μακρυά. Ἡ μητέρα μου θὰλθῇ νὰ σᾶς συναντήσῃ στὸ μισὸ δρόμο. Ἴσως θὰ εἰμπορέσῃ ἀκόμη μιὰ φορὰ νὰ μειδιάσῃ, ὅταν σᾶς ἰδῇ. Δὲν μειδᾷ πλειά.

ΒΕΑΤΡΙΚΗ. Ναί θὰλθῶ μιὰ 'μέρα, ὅταν σεῖς θὰ μοῦ τὸ 'πῆτε.. Δυὸ πόνοι θὰ συναντηθοῦν καὶ θὰ ἀναγνωρισθοῦν. Ἴσως μειδιάσῃ ὁ ἕνας στὸν ἄλλον.

(Ἠχοῦσις. Καὶ οἱ δυὸ, ὁ ἕνας κοντὰ στὴν ἄλλη, κλίνουν τὴν κεφαλή).

Ἀλ ἀλλὰ ποιός εἶνε ὁ ὀκληρότερος πόνος; Ἐκείνη τοὐλάχιστο τὸν ξέρει ἡσυχασμένο στὸ τάφο. Κι' ἐγὼ τὴν ξέσω σ' ἕνα σκοτεινὸ τάφο τὴν ἀδελφή μου, ἀλλὰ ζωντανή, ἀλλ' ὅλη νὰ πάλλῃ καὶ νὰ αἱμάσσῃ μέσα σ' ἕνα ἀστείρευτο αἷμα... Ξέρω ὅτι εἶνε ἀπ' ἐκεῖ, χωρισμένη, ἀμετάπειστη' καὶ μολαταῦτα τὰ ζωντανά της μάτια μὲ κυττάζουνε καὶ μοῦ ζητοῦν βοήθεια, κι' ἐγὼ δὲν εἰμπορῶ νὰ τὴν ἀνακαλέσω, νὰ τὴν ξαναφέρω σ' ἐμένα!

ΒΙΡΓΙΝΙΟΣ. Ἀλλ' ἡ ἐλπίδα;

(Κυττάζονται στὸ πρόσωπο, γεμάτο ἀπὸ τὴν ἴδια ἀνέκφραστη συγκίνησι. Μὲ μιὰν ἀκουσία κίνησι ὁ Βιργίνιος σηκώνεται καὶ στρέφεται πρὸς τὸ ὄπισθο. Ἡ Βεατρίκη μιμεῖται τὴν κίνησι ἐκείνη).

ΒΕΑΤΡΙΚΗ (κάθεται ἐκ νέου) Δὲν ξαναγυρίζει... Ἔχει τὸ πρᾶσινό της φόρεμα σήμερα, καὶ λησμονιέται μέσα του. Ἴσως περνᾷ μιὰ εὐτυχισμένη ὥρα. Εἶνε τόσο ἀγνὸ αὐτὸ τὸ πρωί, ποῦ ὁ καθένας νομίζει ὅτι εἰμπορεῖ σ' αὐτὸ νὰ ξαναγεννηθῇ...

ΒΙΡΓΙΝΙΟΣ (ὡσὰν νὰ νοιώθει ὅτι ξανανεβαίνει στὶς φλέβες του ἡ χαμένη μεθη). Φαίνεται στὸν καθένα ὅτι εὑρίσκεται στὸ σημεῖο νὰ κλέψῃ μ' ἕνα κρυφὸ τόπο, τὸ μυστικὸ τῆς ὡμορφιᾶς καὶ τῆς χαρᾶς... Σεῖς εἴσαστε ἐδῶ σὰν μέσα σ' ἕνα μοναστῆρι· σεῖς δὲν εἰμπορεῖτε νὰ καταλάβετε Ἐγὼ ἐσηκώθηκα τὴν αὐγή, ἐπάνω στὸ λόφο, ὅταν ἔπαλλαν ἀκόμη τ' ἄστρα στὸν οὐρανό. . Εἶδα στὴν κοιλάδα, ἀκόμη βυθυσμένη στὴν σκιά, τὸ ποτάμι νὰ ροδίσῃ ὅλο σὰν νὰ εἶχε βουτιχθῇ μέσα ἡ χαραυγή· ἀπεριόριστο κι' ἐνδότατο σὰν νὰγκάλιαζε καὶ νἀτρεφε τὴν ψυχή μου. Ἤπια στοὺς ἀνέμους τὰ μεθυσμένα πνεύματα ὅλων τῶν πραγμάτων ποῦ ξαναηνοῦνου καὶ, κάτω ἀπὸ τὶς χίλιες μελωδίες τῶν φωλιῶν, ἄκουσα τὴν βαθειὰ καὶ ἁγία πνοὴ τῆς Μητέρας ποῦ τρέφει τὰ νήματα τῶν χόρτων καὶ τοὺς διαλογισμούς μας. Ὅλη ἡ ὀδύνη καὶ ὅλος ὁ πόθος ἄλλαξε μέσα μου σὲ μιὰ δύναμι πρόθυμη καὶ τολμηρή Κι' ἐγὼ παρακεντοῦσα ἀκατάπαυστα τ' ἄλογό μου πρὸς ἕνα τέρμα ποῦ δὲν εἶξερα ἂν εἴτανε μέσα μου ἢ στὰ ὅρια τοῦ κόσμου. Κι' ἡ ἀκίνητες καὶ σκοτεινὲς εἰκόνες τῆς περασμένης ζωῆς, ἐχρωματίζοντο μὲ μιὰ ξαφνικὴ λάμψι καὶ θαυμαστή, ἀγνώριστη, καθὼς τὰ ἀγάλματα στὴν πυρκαϊὰ ἑνὸς ναοῦ. Καὶ καμμιὰ φρίκη τοῦ θανάτου ἐκείνου ἀπόμεινε μέσα μου, καὶ μάλιστα μοῦ ἐφάνταζε ἐκεῖνος ὥμορφος σὰν μιὰ θυσία ἐπάνω σ' ἕναν ἄβατο βωμό·